

Onderwijs Effect

36 artikelen over het onderwijs

Leo Sybrandy

Schrijver: Leo Sybrandy
Coverontwerp: BOVO-Aruba
ISBN: 9789402141108
© 2015 bovoaruba.com
l.sybrandy@bovoaruba.com

Inhoudsopgave:

Twee voor twaalf	7
Het dodelijke rooster	11
De vergadering in de pauze	15
De hond aan de ketting	19
Alles draait om cijfers	23
De stilte in het computerlokaal	27
De landing van de ruimtewezens	31
De leerplicht en eindtermen basisonderwijs	37
Hersenen	41
Papiamento of Nederlands	45
Financiële zaken	49
Op weg naar synergie	53
Lezen en schrijven	57
Kringloop van de angst	61
BOVO-ARUBA, organisatorisch	65
BOVO-ARUBA, onderwijskundig 1	69
BOVO-ARUBA, onderwijskundig 2	73
De leukste klas op Aruba	77

Geen woorden maar daden	81
Eisen stellen	85
De laatste	89
Actuele Zaken	95
Dropouts	99
De zomerschool	103
De tweede periode	107
Eenrichtingsverkeer	111
Wel of niet?	115
Hete hangijzers	121
Terugblik	127
Op goed geluk	133
De nieuwe eisen...	139
De schuldvraag	143
Geschiedenis en opvoeding	147
Het onderwijs... zucht	153
Onduidelijkheid troef	157
Opzet voor een onderwijsverandering	165

Wekelijks in de

AMIGOE

Twee voor twaalf

Eén van de leukste quizprogramma's op tv. Pittige vragen gekoppeld aan een puzzel. Ik speelde het als leerkracht wel eens in de klas.

Ik bedoel er echter iets anders mee, namelijk de situatie van kinderen op Aruba. Alarmerende cijfers voor 'emotionele problemen die direct gerelateerd zijn aan structurele onderprestatie en kinderen die veel minder gelukkig zijn dan zou kunnen'.

Het verbaast me niet als ik kijk naar het onderwijs op Aruba. Wekelijks geef ik bijles aan zo'n veertig kinderen, variërend van klas 5 van de lagere school tot Havo 5. Geen van die kinderen gaat met plezier naar school. Klagen is troef. Stress, vermoeidheid, irritaties over leraren, saai.

Ik vernam dat een groot deel van een 5e klas lagere school de instelling heeft van 'waarom moeten we naar school, we blijven veel liever thuis'. De volgende lading probleemjongeren komt er al weer aan.

Hoe komt dat?

Zou het feit dat een leerkracht de hele klas straf geeft, terwijl slechts één of twee kinderen lastig zijn, er iets mee te maken hebben? Of een leraar die de studenten elk lesuur aan het (onduidelijke) werk zet en alleen interesse heeft voor zijn BlackBerry of iPad? Of het feit dat er stencils gebruikt worden afkomstig uit de prehistorie (en die vaak ook niet kloppen)? Of het feit dat er geen sfeer in de klas/op school is? Of het feit dat het onderwijs totaal niet aansluit bij de moderne wereld? Of het feit dat een kind dat gepest wordt, niet terecht kan bij de leerkracht? Of...

Inderdaad, er zijn legio oorzaken (want ik zou tot sint-juttemis kunnen doorgaan) en dus zou het fijn zijn als er veranderingen gaan plaatsvinden.

Vanuit de politiek vernemen we niets en de schoolbesturen nemen geen eigen initiatief en wachten af. De schooldirecteuren krijgen geen bevelen van het bestuur en de leerkrachten...tja, die modderen maar door op de manier die ze al jaren en jaren gewend zijn, want eigen initiatief? Ho maar! Daar is 'men' niet van gediend.

Vernieuwingen

Zelf heb ik meegewerkt aan een poging vernieuwingen op een lagere school in te voeren, aansluitend bij moderne ontwikkelingen. Werkvormen die de kinderen aanspreken, een open school waar ouders welkom zijn, leuke activiteiten om de sfeer op school te verbeteren en de motivatie van kinderen te verhogen, materialen die voor kinderen zijn gemaakt, leerlijnen voor alle schoolvakken.

Het heeft niet zo mogen zijn. Na vijf jaar ontwikkeling werden we teruggefloten door Directie Onderwijs. Ik heb geen duidelijk idee waarom.

Sfeer en plezier

Ik kan me nog goed een artikel in *Amigoe* herinneren waarin Onderwijsminister Arthur Dowers het uitgangspunt naar voren bracht **‘dat kinderen met plezier naar school moeten gaan’**.

Ik ben het voor 1000 procent met hem eens en daarom stemde ik AVP. Vervolgens zie ik totaal niets gebeuren. Ik heb nog aangeboden ‘nieuw materiaal voor wereldoriëntatie te ontwikkelen, waar iedere school vrijblijvend gebruik van kan maken’... nooit meer iets van gehoord.

Er moet veel veranderen binnen het onderwijs om de stand van de klok te verbeteren. Wezenlijk is echter de manier waarop we met elkaar omgaan. De top, een directeur met het team, een leerkracht met kinderen. Het is eenrichtingsverkeer.

Waarden en normen worden niet overgenomen door ze op te leggen, maar door ze uit te leggen. Motiveren lukt niet door bevelen te geven, maar door te betrekken. Plezier verhoog je niet door straf te geven, maar door een 'leer van je fouten' houding. Je krijgt niets te horen als je niet luistert. Je kunt de moderne wereld niet stoppen door de ogen te sluiten. Problemen zijn er om ze op te lossen, niet om ze te negeren.

Het is geen vijf voor twaalf. Het is twee voor twaalf.

Het 'dodelijke' rooster

'Goedemorgen dames en heren. Zoals we gisteren hebben afgesproken gaan we vandaag een 'draaimolen' doen. Na elke ronde is er een korte presentatie van de bouwgroep en nemen we door hoe er gewerkt is.'

De leerkracht staat voor het bord (en zit niet achter zijn bureau), waarop het schema van die dag staat weergegeven. De kinderen zitten in groepen. In het midden van de klas is een 'lege ruimte'. Daar liggen de blokken en de andere (voor een deel door kinderen meegenomen) bouwmaterialen.

Een uitgewerkte draaimolen

De 'draaimolen' is een werkvorm waarbij vier à vijf groepen tegelijkertijd met verschillende activiteiten bezig zijn. Een groep is aan het rekenen, een groep is oriënterend bezig voor een werkstuk, een groep verdiept zich in de taalopdracht, een groep werkt aan de tekenopdracht en er is een bouwgroep. Hun opdracht is het bouwen van een uitvinding.

Elke groep voert gedurende de schooldag elk onderdeel uit, dus een goede tijdsplanning is wel handig. Na elke ronde wordt de gebouwde uitvinding uitgelegd en

toegelicht en kunnen er vragen worden gesteld. Daarnaast wordt geëvalueerd hoe er gewerkt is... want de kunst van deze werkwijze is dat de groepen rekening met elkaar moeten houden. Het zal u misschien niet verbazen dat leerlingen dit zeer snel oppikken... zeer snel doorhebben wat de bedoeling is.

Het kan ook anders.

De schoolbel gaat. Kinderen nemen plaats in de rij en marcheren op commando naar binnen. Daar nemen ze plaats in de rijen, pakken hun schrijfschrift en gaan aan het werk. O ja, tussendoor heeft de leerkracht nog even 'goedemorgen' gemompeld. Om 8.15u. wordt overgestapt op rekenen. De leerkracht geeft een korte instructie en 'aan het werk'. Tot 9.15u. want dan staat...

U kent het wel: het rooster.

Alle dagen van de schoolweek staan vast, de vakken keurig verdeeld over hele en halve uren. Elke week hetzelfde.

Ruimte voor 'iets anders' is er vrijwel niet... dus hopen dat er in de pauze niet iets vervelends gebeurt of dat er belangrijke tijd 'verloren' gaat omdat er teveel jarige kinderen langskomen... en o jee, stel je voor... laat het alsjeblieft niet gaan onweten, want dan is de concentratie helemaal ver te zoeken en raakt het

voorgestructureerde programma in de war en dan zit ik met de gebakken peren en...

Een tragische denkfout

Behalve dat veel leerkrachten gewend zijn geraakt aan het gedachteloos volgen van het rooster en denken dat ze op die manier goed onderwijs geven, is er de onderwijsinspectie die vol is van het idee 'als leraren het rooster volgen, dan gaat het goed'.

Een enorme (eigenlijk tragische) denkfout. Het rooster volgen is 'dodelijk'. Het is de motor voor saai onderwijs. Het is de omlijsting voor het ontstaan van problemen. Het ontnemt alle ruimte voor creativiteit, gezelligheid en initiatieven nemen. Het is de rem voor goedwillende leerkrachten.

In de dertig jaar die ik voor de klas heb gestaan heb ik nooit (echt!) 'het rooster' gevolgd. Natuurlijk werkte ik wel volgens een planning. In het weekend dacht ik na over wanneer ik wat ging doen en hoe. Dat heet voorbereiding. En ondanks mijn eigen planning verliep vrijwel geen enkele dag zoals ik het had gepland.

Hallo! WAKKER WORDEN!

Onderwijzen is werken met mensen. Ja, kinderen zijn ook mensen! Het zijn geen geconditioneerde schapen,

machines of robots. Ze leven! Ze willen ook lachen. Ze hebben ook ideeën. Ze willen zich ook goed voelen!

En weet u... Als kinderen zich goed voelen, lekker in hun vel zitten, dan kun je veel meer bereiken. Dan kun je gemakkelijker iets overbrengen, dan kun je ze uitdagen, dan zijn er veel minder problemen.

Een leerkracht die verantwoordelijkheid durft te nemen (want krijgen dat gebeurt hier nauwelijks) stapt af van het rooster en zorgt voor een sfeer in de klas die werkt.

Een saai leven: Is er iemand die dat leuk vindt?

‘De vergadering in de pauze’

Vrij onbevooroordeeld ging ik de eerste schooldag op Aruba naar mijn werk. Ik stond voor het eerst van mijn leven voor een vierde klas. Ik sprak de kinderen aan zoals ik gewend ben kinderen uit klas vijf en zes aan te spreken, behandelde ze dus niet als kleine kinderen (volwassen taal) en legde ze uit hoe ik met ze wilde werken.

Ik vertelde over leuke activiteiten die ik in Nederland heb meegemaakt, er werd veel gelachen. Het klikte meteen. De kinderen accepteerden die vreemde man die nieuw op school was. Ook de ouders waren ‘zeer tevreden’, ik neem aan omdat de kinderen met positieve verhalen thuiskwamen.

Verjaardagsfeestje van de meester

Ik vierde al snel mijn verjaardag... overdag in de klas (dat mocht eigenlijk niet, want het stond niet op mijn rooster, maar ik deed het stiekem wel), ’s middags en ’s avonds op school. Waterspelen, lekker eten, een sluipspel en een spannende tocht die eindigde in de gymzaal.

Ja, je moet er wat voor over hebben om iets te bereiken!

Het enthousiasme van de kinderen en de positieve betrokkenheid van de ouders zijn wel mijn 'redding' geweest, want mijn manier van lesgeven en omgang was een 'frontale botsing' met wat op school gangbaar was. Misschien kan ik de sfeer op school het beste weergeven via een voorbeeld:

Er stonden voetbaldoelen op de speelplaats, maar er mocht niet worden gevoetbald...

De vergadering

Een half jaar later zitten alle leerkrachten tijdens de pauze in de koffiekamer. Er loopt niemand buiten. Een vergadering die even noodzakelijk is (geen idee waar het over ging). Natuurlijk is de vergadering na 15 minuten nog niet afgelopen. De schoolbel wordt geluid door de daarvoor verantwoordelijke zesde klasser. Ik werp een blik door het raam van de koffiekamer en zie hier en daar stukken rij ontstaan. Mijn kinderen staan er allemaal. Een minuut later is mijn klas verdwenen. Elders op de speelplaats viert onrust hoogtij. Als ik even daarna mijn klas binnen stap, zitten de kinderen gewoon in hun groep en zijn ze aan het werk. Ze weten wat ze moeten doen, want dat bespreek ik elke ochtend. Ik had nog gerust nog een kopje koffie kunnen drinken. Niet voor niets heb ik mijn boek 'De zaal van de twee waarheden' aan deze kinderen opgedragen.

Sfeer, motivatie, ontwikkeling

Iemand van het Centrum van Onderwijsbegeleiding legde me ooit uit waarop je moet letten als je iets wilt bereiken. Het gaat om de pijlers: sfeer, motivatie en ontwikkeling. Een goede sfeer leidt automatisch tot motivatie en van daaruit naar kennis en ontwikkeling.

Laten we eens kijken naar het onderwijs op Aruba en de vraag wie daar iets wil bereiken. Is er ergens sprake van een goede sfeer? Worden de betrokken personen gemotiveerd? Is er genoeg kennis aanwezig? Is er sprake van ontwikkeling?

Het onderwijs op Aruba staat stil. Er is geen ontwikkeling. Wil 'men' dit niet of weet men niet hoe? De politiek moet de voorwaarden scheppen om de specialisten hun werk goed te kunnen laten doen. Dat is iets anders dan via hiërarchische weg mededelen wat ze moeten doen.

Er moeten duidelijke einddoelen zijn voor de scholen en vervolgens moet elke school de vrijheid en verantwoordelijkheid krijgen het onderwijs zo in te vullen dat die einddoelen zo dicht mogelijk worden benaderd.

De directeur van een school moet bezig zijn met de sfeer en niet met het volstrekt nutteloze en tijd verspillende 'wekelijks controleren van de programma's van de leerkrachten'. Hij of zij moet samen met het team het